

EDITORIAL

Un estiu molt calent

De nou, passat practicament l'estiu, nos reincorporem als nostres deures, i un d'ells es mantindre la cita mensual en els nostres llectors. Hem vixcut un estiu un tant atipic puix, a diferencia d'uns atres, les **notícies sociopolítiques** no han segut intranscendents; mes be tot lo contrari, algunes d'elles han sobrepasat l'escandal per les significacions i repercussions que han comportat i comportaran, i no parlaré de les de caracter internacional, a on les malaïdes guerres, junt a epidemies en societats empobrides, han capitalisat l'informacio.

Centrant-nos en lo mes proxim, començarem en una noticia importantissima, la publicacio de les **balances fiscals** de les autonomies que componen l'Estat. Unes balances que han demostrat lo **injusta i desequilibrada** que es l'actual manera de distribucio dels recusus i la financiacio que arriba a les distintes autonomies, i que evidencia, com ya s'havia fet senyalar ans de tindre les senyes, la repercussio que eixos deficits comporten per a un normal desenroll de moltes de les seues societats.

En el cas valencià, les senyes son demolidores, estem a la coa del restant de les autonomies, la balança entre lo que aportem els valencians a l'Estat i lo que rebem d'ell resulta **negativa i absolutament descompensada**, en l'aggravant de que la nostra renda per capita es una de les mes baixes, si no la que mes, de tot l'Estat.

Davant d'aço algunes veus han volgut fer-se sentir en **Valencia** per tal de reclamar una **finançacio** acort a la poblacio i a les necessitats que esta genera. Algun politic, com el **Sr. Rus**, president de la **Diputacio de Valencia**, llança alguna que atra soflama -immediament acallada des del **Palau de la Generalitat**-, veent-se rapidamente obligat a suavisar aquelles exigencies que creïa raonades i justes. Igualment alguns **empresaris**, en sentit similar, han volgut plantejar-li la problematica del sector -lo vilipendiada i maltractada que està Valencia en inversions i infraestructures- ad algun ministre del **Govern** central, pero este, en solicitar-li audiencia, els ha dit que fins a setembre res de res, i que ya vorem.

Ni a uns ni ad atres els fa mossa tanta falta d'atencio i tant de despreci. No saben, o no volen, **plantar cara** d'una vegada i exigir com a minim respecte; o a lo millor es que eixa actitud d'amollar una bravata per a recular en seguida, donant mostres de la mes absoluta sumissio, confien els sera recompensada en alguna prebenda personal -no sería el primer cas-. ¿Quín delit haurem comés els valencians

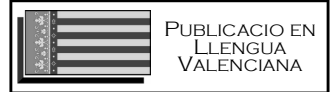
per a tindre unes classes dirigits tan docils i en tan poca valia en lo personal? Son baluards d'un talant que manifesta una obcecacio, ya enquistada, en viure humiliats i d'esquenes a la societat valenciana, de la que uns i atres trauen el seu profit.

Pero l'estiu nos ha portat mes, i els nostres "cosins-germans", sempre tan preocupats per nosatres i les nostres coses -que volen fer seues- han vist com un atre dels seus grans mits es solsia i es convertia en brutea i fanc. **Jordi Pujol** en unes declaracions confessava no haver tingut, en mes de 30 anys, temps per a regularisar en la facenda publica una serie extraordinaria de guanys. Este senyor, que tant inverti des de la seua **Banca Catalana** per a catalanisar Valencia, ara va i resulta que, ademes de portar a la ruïna i la quebra aquella entitat, s'ha demostrat que no era tan honorable com alguns pensaven; uns atres ya el teniem catalogat com un dels financers de l'expansionisme pancatala, que trobà i troba terra adobada en mes d'un traïdor valencià dispst a col·laborar.

Tornant en el **Partido Popular**, que no vol perdre la seua posicio de poder, siga com siga i a costa de lo que siga, s'ha tret de la manega una relluenta proposta que vol convertir en llei ans de que arriben les **eleccions municipals i autonòmiques de 2015**: que la llista mes votada en cada municipi siga la que ostente l'alcaldia de la localitat en qüestio. No es un "invent" dels del PP, l'atre gran partit, el **PSOE**, tambe arribà a portar este tema en els seus programes electorals; està clar que son les **conveniencias** les que marquen el cami, i no les necessitats de la ciutadania, ni molt manco una major, millor i mes transparent democracia, a la que sense dubte han contribuït a corrompre, i que per això ara volen regenerar, encara que, això si, sense deixar de tindre la paella ben agarrada pel manec.

I, encara sense acabar en estes calors, i en l'esperança de que arribe la pluja, nos trobem en les ultimes declaracions d'alguns lidere del partit de la gavina demanant a la **AVL** que faça lo que no ha fet mai, defendre la **llengua valenciana**. I la AVL complirà obedientment la missio per a la que fon creada, açò es, rebre totes les critiques mentres els autenticos responsables del proces de destruccio de la llengua valenciana se fan passar pels seus defensors. En esta pugna en la AVL, que faran durar fins a les eleccions, i la crida contra l'amenaça del **tripartit**, esperen conservar el vot dels valencians pijor informats.

Nosatres esperem continuar aci per a contar -los-ho.



LA CITA

El mac feu un gest i desaparegue la fam, feu un atre gest i desaparegue l'injusticia, feu un atre gest i s'acabà la guerra. El politic feu un gest i desaparegue el mac.

Woody Allen

SUMARI

- 1 EDITORIAL: **UN ESTIU MOLT CALENT**
- 2 LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- 3 PATRIMONI VALENCIÀ: **IMPRESSIONISME VALENCIÀ (1864-1920)**
- 4 FRUITES, VERDURES I HORTALICES (LXXXVIII): **PARLEM DE L'ARROS (I)**
- PATRIMONI VALENCIÀ: **PULCHRA MAGISTRI (II), CATI**
- RESENYA BIBLIOGRAFICA: **EFEMÈRIDES I ANÈCDOTES VALENCIANES**
- PASSATEMPS
- RONDALLA: **L'AVENTURA DE L'AIGUA**

ACLARIMENT

Esta publicacio està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva, l'encarregat de la redaccio final de cada articul te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuacio de la seua preferencia. Este tema es motiu de debat, pero no de divisio, entre nosatres.

AVIS

Per a variar, en la loteria del 2 d'agost no nos tornaren el diners, ni nos tocà res de res. Provarém sort mes avant. Mentrimentres, no renunciem a rebre la **pedrea** mensual en la que nos obsequien els nostre llectors quan amablement fan fotocopies d'est eixemplar per a repartir entre amics i coneguts.

ACTIVITATS CULTURALS SETEMBRE DE 2014

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

Aellva (Assoc. d'Escriptors en Llengua Valenciana)
C/ Alt, 64. 46003 Valencia C.
www.aellva.org

IEV (Institut d'Estudis Valencians)
www.inev.org
info@inev.org

PJV (Plataforma Jovenil Valencianista)
Tel: 697 298 313
www.pjvalencianista.org
info@pjvalencianista.org

8 Set (dilluns) 20.00 h. Monument a Mistral. *Alameditas* dels Serrans (Front a Blanqueries). Valencia C.

HOMENAGE A FREDERIC MISTRAL

En motiu del centenari del seu falliment, l'Institut d'Estudis Valencians dedica un homenage al màxim exponent de la renaixença de la llengua provençal. Fon autor d'una obra dilatada que el feu mereixedor del premi Nobel de Literatura en 1904.

Encara que no estigues mai en Valencia, mantingue una extensa relació epistolar en Teodor Llorente, compartint l'interés per recuperar les llengües pròpies.

+Info: IEV

8 Set (dilluns) 19:30 h. Seu de l'Aellva.

TERTULIA-TALLER DE PROSA

+Info: Aellva

20 Set (dissabte)

RUTA NOCTURNA. Coneix el Cap i Casal. (3ra edició)

+Info: PJV

CONTACTA EN NOSATRES

Apartat de Correu 527

46002 Valencia ciutat

Telefon: 617 030 370

rogleconstantillombart@gmail.com

Rogle en Internet

Tots els exemplars editats fins ara estan, en pdf, en:

www.rogleconstantillombart.com
i www.pjvalencianista.org

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusió ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. També pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **col·laborador** (12 € a l'any), i t'enviaré a casa tots els números que es publiquen durant l'any.

Si tens voluntat de fer alguna puntual aportació econòmica, també te quedariem molt agraïts. El nostre número de conte, en **Caixa Ontinyent**, es:

2045 6014 65 3000195833

PATRIMONI VALENCIÀ

Impressionisme valencià (1864-1920)

M^aA.M.C.

L'Ajuntament del **Cap i Casal** inaugurarà el 10 de juny una exposició titulada **Impressionisme valencià**, que podrà visitar-se en la Sala Municipal (carrer Arquebisbe Majoral, 1) fins al 30 d'octubre. La majoria de les obres s'exposen al públic per primera vegada, puix moltes d'elles pertanyen a col·leccions particulars. Este recorregut nos oferix 110 obres de 20 autors, elaborades en la seua majoria entre 1864 i 1920 i que representen no sols ad este moviment sino també al **Naturalisme**. Davant d'una mostra de tant de nivell, qualitat i intensitat -en paraules del seu Comissari-, considerem rellevant resenyar quina fon l'influència que estos artistes reberen del moviment impressionista i quina la seua aportació i visió personal.



JULIO VILA PRADES, FESTA DE CARNESTOLTES EN LA SARSUELA

Si bé el terme "**Impressionisme**" pot aplicar-se a diferents disciplines artístiques -literatura, música- la seua vertent més coneguda i precursora en la pintura. Se desenvol·là a partir de la segona mitat del segle XIX en **Europa**. Les bases d'esta corrent les establiren en ple **Romanticisme** els pintors paisagistes anglesos; no obstant fon en **França** a on alcança la seua maduresa i plenitud. Com a evolució estètica del Naturalisme se va caracterisar per l'intent de plasmar en l'obra, per mig de pinzellades soltes i colors purs, la llum i l'immediatea de la visió de les coses a l'aire lliure, que se resumiria en l'expressió "pintar el moment", donant pas a la ruptura en els paràmetres clàssics previs.

El grup de pintors que estava explorant este camí decidí donar-se a conèixer en una gran exposició que s'organisà en **París** en 1874, en la que participaren 30 artistes en 165 obres. El nom d'Impressionisme el donà un crític en to despectiu a partir de l'obra de **Claude Monet** que portava el títol *Impression: soleil levant*. A partir d'este moment l'Impressionisme se difon per tota Europa.

El plantejament de l'existència d'un Impressionisme particular i netament valencià ha seguit sempre motiu de polemica, puix no s'ha demostrat que els valencians prengueren com a model les creacions del grup de París. Però sí que hi ha evidents paral·lelismes i punts en comú en part de la producció de diferents pintors valencians que, sense formar una obediència escola seguidora dels principis impressionistes, mereixen tal qualificació. Açò no es llevar-los cap mèrit; tot lo contrari, puix, per la seua aportació personal al moviment, el valencià lluí en llum pròpia, i inclús seria precursor de l'Impressionisme espanyol.

Fem ara una breu menció ad alguns dels més destacats artistes representats en l'exposició:

Ignaci Pinazo es qui instintivament més s'aproxima als presuposts formals d'esta es-

cola, junt a **Antoni Muñoz Degrain**, que podria passar per original impressionista puix en moltes de les seues obres se poden apreciar les propostes estètiques del moviment. **Francesc Domingo**, per residir en París des de 1875, es el pintor valencià que pogué conèixer en major profunditat esta corrent pictòrica. Però la consideració de gran difusor de l'impressionisme la té **Sorolla**, encara que la seua inclusió en el més pur impressionisme ha seguit molt controvertida, estimació que ha contribuït a fixar el títol d'un genuí impre-

ssionisme valencià -el **Lluminisme**-, del qual Sorolla seria el màxim representant. **Manuel Benedito**, discipul seu, seguí la mateixa línia, però en un estil pròpi. **Josep Benlliure** ha

segut qualificat d'impressionista per haver estructurat les seues obres a base de breus i minucioses pinzellades i per l'aparent espontaneïtat dels seus paisatges i apunts. **Cecili Pla**, com discipul de **Emili Sala**, especulà en el camp de lo cromàtic per a resoldre problemes lluminics en plantejaments coincidents en la tècnica de Sorolla.

La **Escola d'Alcoy** conta en tres representants: **Llorenç Casanova**, **Emili Sala**, autor d'una important sèrie de retrats, i **Cabrera Cantó**, els tres prou apartats de l'influència francesa.

Aixina podríem seguir el llistat en uns altres pintors valencians presents en la mostra. Però millor, i per a finalisar, tornem a la resenya

de la que es una de les grans exposicions dels últims anys, que conjuga, en grans i menuts formats, diferents temàtiques en predomini de la pintura a l'aire lliure. La col·lecció està dividida en tres etapes: **Transició del Naturalisme a l'Impressionisme; L'Impressionisme modernista i Transició i ocas**, oferint-nos l'oportunitat de recrear-nos en la contemplació d'un patrimoni valencià únic d'alt valor artístic, produït en una etapa fecunda coincident en un període de gran riquesa expressiva i renovació estètica general, que finalisaria en les primeres dècades del segle XX.



JOSEP MANAUT.
BARRAQUES VALENCIANES

Parlem de l'arros (I)



L'arròs és el fruit, en forma de gra, de la planta gramínia del mateix nom. És el cereal per excel·lència en **Orient** i constitueix un component clau en l'alimentació de més de la mitat de la població mundial, junt al forment i la dacsca, que, dins dels cereals, són els cultius de major importància. La seua denominació botànica és **Oryza sativa**.

El coneixement de l'arròs com a planta alimentícia es remonta a més de sis mil anys en el sur-est asiàtic, primerament com a silvestre i més tard cultivada en **China, Índia i Indonèsia**. Tres importants varietats engloben a totes les demés, que en són quantioses: **Sínica** (també nomenada *japònica*), **Índica** i **Javànica**. La primera es de grans curts i grossos, la segona els te allargats i estrets i la tercera es més be intermija entre l'una i l'altra.

Des d'Orient arribà a la conca mediterrànea cap a l'any 800 a.C. (**Grècia** el conegué en el segle IV a.C. com a conseqüència de l'invasió de la **Índia** per **Aleixandre Magne**). Els àrabs jugaren un paper determinant en l'expansió del cultiu de l'arròs, puix ja abans del segle IV a.C. l'introduïren en **Egipte** i en la costa oriental de **Àfrica**; després, en els segles VIII al X, el passaren a **Marroc** i a la **Península Ibèrica** a rant de la seua invasió en el 711. Un poc més tard passaria a Itàlia. En les darreries del segle XV, en l'arribada dels europeus a **Amèrica**, el portaren ad aquell continent, concretament a la zona de **Carolina**, precisament a on hui es cultiva i comercialisa una de les varietats més apreciades i cotisades, coneguda com **Arròs Carolina**.

Actualment, de totes les espècies del gènere **Oryza** existents, únicament se'n cultiven dos: **Oryza sativa** i **Oriza glaberrima**, les quals engloben, com ya hem dit abans, entorn a sis mil varietats diferents. Els arrossos de gra mig o semillars són els més indicats per a l'elaboració de l'**arròs al forn**, en **caçòla** o per a la **paella**, i també de **puchero**, puix que prenen molt millor els sabors de tots els altres ingredients i, a la fi, presenten una textura agradable.

RESENYA BIBLIOGRAFICA J.M.M.

Ruiz Negre, Antoni

Efemerides i anècdotes valencianes

Mosseguello. Valencia, 2014

(345 pàgines)



Nos trobem davant d'una publicació que, com el títol indica, està farcida de curiositats, de retalls menuts de l'història i de fets que han ocorregut a lo llarg del temps en terres valencianes.

Antoni Ruiz Negre, escriptor, dramaturg consagrat en llengua valenciana, nos ofereix una publicació que se'nix de la seua producció habitual d'obres teatrals. Nos presenta en este cas una recopilació, que, com ell mateix indica en el Preambul, arreplega més de dos mil efemerides i curiositats -verdaderes o fictícies- que suponen un recorregut per la vida i l'història valencianes. Un treball al que l'autor ha dedicat molts anys i per al qual ha consultat una diversitat tal de fonts -arxivístiques, documentals, periodístiques..., inclús d'experiències vivencials- que acompanyar-les de notes bibliogràfiques ocuparia un espai excessiu. Açò no resta rigor a les senyes historiogràfiques o cronològiques, que poden contrastar-se fàcilment donat que se proporciona la data exacta del fet mencionat.

L'obra s'estructura en funció dels mesos de l'any, en cadascun dels quals, i atenent al dia, en orde cronològic, explica estes efemerides o anècdotes.

De fàcil lectura, l'estructuració en mesos es un bon recurs per a, en el cas concret de voler recórrer a buscar una citació, un acontentiment o una simple anècdota, trobar-la en prontíut.

Si alguna cosa se li podria haver afegit a l'obra son alguns índexs onomàstics o toponímics, lo qual faria fàcil trobar a més d'un personatge protagonista o un determinat lloc referencial. Be, segur que açò podria considerar-se per a una segona edició que li desigem, puix esta obra ve a cobrir un buit, ya que en molt poques ocasions s'havia abordat un treball d'estes característiques i, en cap, realitzat en llengua valenciana.

PATRIMONI VALENCIÀ

PULCHRA MAGISTRI (II)

CATI

Cati (Alt Maestrat) es la segona de les seus de la mostra **Pulchra Magistri**, de la fundació **La llum de les Imagens**. El conjunt històric de Cati, declarat BIC en 2004, conserva el traçat urba original en cases senyoriales, finestres enreixats i escuts blasonats, immillorable escenari per a la part de l'exposició dedicada a l'art gòtic de **El Maestrat**.

A l'exposició se dediquen dos edificis monumentals, testimonis de l'esplendor de Cati com a lloc privilegiat en les rutes comercials de les èpoques migeval i moderna entre les poblacions de l'interior i els ports de la costa, aixina com a lloc de pas de la **Via Jacobea** i la **Via Vicentina**. El primer d'ells, la **Casa Llonja de la Vila**, constitueix una joia del gòtic civil mediterraneu, un dels millors eixemples conservats i documentats de construcció de consistoris valencians. Est edifici se dedica als tallers didàctics de l'exposició. Prova de l'important paper que jugà l'Ajuntament de Cati com a lloc destinat a albergar les reunions del **Consell** es la seua planta noble, una gran sala gòtica en sol empedrat, sostre treginat i magnífiques columnes, en pintures murals que mostren imatges navals, representació del comerç marítim.



IGLESIA DE NOSTRA SENYORA DE L'ASSUNCIO

L'altre edifici es la **Iglesia de Nostra Senyora de l'Assunció**, un temple de reconquesta del segle XIV, d'una nau única dividida en trams definits per arcs apuntats. En este primitiu edifici els restauradors han conseguit oferir dos visions arquitectòniques desconegudes fins al moment: un sostre pla del segle XVI en fustes treballades, i uns esgrafats del segle XVII en representacions tant d'animals com d'imatges religioses.

Algunes de les obres que aci se mostren son inèdites, com es el cas del **Retaule de Sant Miquel Arcàngel de Canet lo Roig**, la **Creu processional de El Portell de Morella** o **La Trinitat contemplada per Sant Francesc d'Assís de Valenti Montoliu**. El **Retaule de Sant Llorenç i Sant Pere de Verona**, de **Joan Reixach** s'ha conservat i s'expon en el lloc originari. Tambe de Reixach son un **Sant Jaume** i un **Sant Vicent Ferrer**. Unes altres obres lligades a l'història i al paisatge d'El Maestrat son els **peïrons** o creus de terme, com els de **Chiva de Morella**, del mestre **Pere Puigbrián**, i el de **Herbes**, de **Antoni Arbo** i **Pere Crespo**.

Del cercle de Valenti Montoliu se presenta el **Retaule de Sant Domenec de Guzman**. Tambe s'exponen peces d'orfebreria, bules, etc., que completen una magnífica exhibició de l'esplendor de l'art gòtic d'El Maestrat d'este període.

Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.

La solucio a peu de pagina.

1. Representacio del naiximent de Jesucrist acompanyat d'una serie de figures, escenes, elements paisagistics i construccions que pretenen reproduir la ciutat a on va naixer.
 2. Veu del gat.
 3. Fer mal a una persona humiliant-la o ferint-la en el seu amor propi o dignitat.
 4. Planta liliacea de brot llarc, en fulles llargues i estretes i flors blanques, grans i molt oloroses. En esta flor se decoren moltes estampes de la Mare de Deu.
 5. Persona que te poder i autoritat per a ocupar el carrec d'un atre en ausencia d'este.
 6. Substancia solida, blanca i cristalina, d'un olor fort i penetrant, molt aromatica. S'obté d'un arbre i te diferents aplicacions, entre elles, preservar la roba de l'arna.
 7. Conjunt de joyes que complementen el pentinat i el vestit tradicional de llauradora valenciana.
 8. Nom que s'aplica a diferents plantes silvestres, de la familia de les compostes, que se caracterisen per tindre fulles grans i espinoses.
- PARAULES VERTICALS
1. Obrir la boca involuntariament fent una inspiracio lenta i profunda i espirant a continuacio, generalment es sintoma de son, fam, cansanci o avorriment.
 2. Tallar el pa o una atra cosa en tallades primes.

		1.		2.				
1.		-	-	-	-	-	-	<u>M</u>
2.				<u>U</u>				
3.	-	<u>E</u>						
4.						<u>U</u>		
5.						<u>I</u>		
6.				<u>C</u>				
7.								<u>C</u>
8.	-	<u>A</u>						

RONDALLA

M^aA.M.C.

L'aventura de l'aigua

Un dia que l'aigua se trobava en el seu element, es dir, en la **superba** i immensa mar, senti el caprichós desig de pujar al cel. Llavors se dirigi al foc.

-¿Podries tu ajudar-me a pujar mes alt?

El foc acceptà i en la seua calor la tornà mes **llaugera** que el vent, transformant-la en **sotil** vapor d'aigua.

El vapor pujà mes i mes en el cel, volà molt alt, fins als **estrats** mes



llaugers i gelats del vent, a on el foc ya no podia seguir-la. Llavors, les **particules** de vapor, **aspades de fret**, se veren obligades

a juntar-se apretadament, tornant-se mes pesades que el vent i caent en

forma de pluja. Havien pujat al cel plenes de **superbia** i foren immediatament posades en fuga. La terra **abrasida de set** absorbi la pluja i, d'esta manera, l'aigua estigue molt de temps presonera de la terra portant el seu pecat en una llarga penitencia.

Adaptacio i traduccio a la llengua valenciana d'una rondalla treta de www.miltalleres.com



GLOSSARI (paraula/ sinonims: definicio)

Estrat/ capa: Cada una de les superfícies de caracteristiques homogenees que, superpostes, conformen una entitat major.

Llaugera/ eterea/ lleu/ ingravida: Que pesa poc.

Particula/ atom: La part més elemental d'una materia.

Sotil/ subtil/ tenue/ fragil/ suau: Que es fi, delicat, menut, molt poc voluminos.

Superba/ esplendida/ opulenta: Que es suntuosa, magnifica en exces.

Superbia/ altivea/ arrogancia/ alta-

neria: Sentiment de superioritat en tracte despectiu cap als atres.

Frases fetes

Aspades de fret: En molt de fret.

Abrasida de set: Assedegada. En molta set.

Solucio:

Verticals: 1. BADALLAR 2. LLESCAR
1. BELEM 2. MAULIT 3. OFENDRE 4. ASSUSSENA 5. LLOCTINENT 6. ALCAMFOR 7. ADREÇ 8. CART

I RECORDA...La nostra primera paraula es **badallar**. L'acte de badallar es un **badall** o **badallada**. Es **badallador** qui badalla a sovint. Se diu **badallera** a les ganes de badallar o a l'abundancia de badalls. Eix.: *Quan escomença a badallar no tarda molt en dormir-se.*

La nostra segona paraula es **llescar**. Una **llesca** es una tallada prima de pa o d'una atra cosa. Està **llescat** allo que s'ha tallat a llesques. Eix.: *Posa'm una llesca de pa en oli i sal.*